

ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ МИТНИХ РИЗИКІВ ШЛЯХОМ РОЗВИТКУ СПІВПРАЦІ МИТНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ТА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Одним із способів уникнення та зниження ймовірності виникнення митних ризиків є залучення представників машинобудівних підприємств до активного діалогу із розроблення нормативно-правової бази митної діяльності та конкретних форм митного контролю та митних процедур, безпосередньої діяльності пропускних пунктів, в тому числі для покращення інфраструктури пропускних пунктів. Аналізування діяльності низки вітчизняних підприємств шляхом інтерв'ю із керівниками цих підприємств вказує про відсутність таких контактів та ведення діалогу співпраці із митними підрозділами. З іншого боку, митні підрозділи практично не створюють майданчиків та інструментів для отримання раціональних пропозицій від підприємств щодо удосконалення діяльності митних підрозділів.

Машинобудівні підприємства, суб'єкти ЗЕД, мають велику зацікавленість у взаємодії із митними підрозділами з метою мінімізації митних ризиків. При цьому основний інтерес машинобудівних підприємств не полягає у відміні всіх митних зборів та платежів та відсутності митного оформлення, а у створенні прозорих та однакових умов для усіх підприємств, що відповідно вирівнює шанси усіх суб'єктів у веденні виробничо-господарської діяльності. Сумлінні суб'єкти ЗЕД зацікавлені у скороченні контрабанди машинобудівної продукції, оскільки це підмиває засади конкурентоспроможної діяльності вітчизняних машинобудівних підприємств.

Співпраця між машинобудівними підприємствами та митними підрозділами може реалізовуватись в різних напрямках. Наприклад, враховуючи те, що митні підрозділи можна поділити на виробничі (лінійні підрозділи, що відповідають за окремі види митної діяльності) та штабні (виконують функції бек-офісу, тобто зайняті внутрішньоорганізаційною діяльністю, апаратною) відповідно можна виокремити – напрямом покращення функціонування виробничих митних підрозділів та покращення функціонування штабних підрозділів.

Напрямами взаємодії між машинобудівними підприємствами та митними підрозділами можуть бути пріоритетні напрями діяльності виокремлені в Наказі Держмитслужби України № 1205 від 28.10.08р. «Основні пріоритетні напрями діяльності та завдання Державної митної служби України на 2009 рік», а саме: 1) розвиток інструментарію фіскальної політики, в тому числі фокусування на високоризикованих та високоліквідних товарах; 2) активізація ЗЕД шляхом спрощення митних процедур, підвищення ефективності технологій митного контролю, використання інформаційних технологій та вдосконалення обміну інформацією; 3) протидія контрабанді.

Ми пропонуємо такі види співпраці: вироблення основних принципів діяльності та взаємодії із партнерами; експертиза та розвиток основних видів діяльності; формування та розвиток нормативно-правової бази; контролювання та регулювання діяльності митних органів (табл. 1).

Найнижчий рівень співпраці між машинобудівними підприємствами та митними органами полягає у інформуванні з боку останніх суб'єктів ЗЕД про нормативно-правові акти, які стосуються діяльності таких суб'єктів, зміни у супровідних документах та профілях ризику, формах контролю та обсяг прав при перетині кордону продукції машинобудівних підприємств або їхніх працівників. Ефективність використання такого рівня визначається розвиненістю комунікацій між митними органами та суб'єктами ЗЕД. При цьому такі комунікації не мають зворотнього зв'язку, що характеризує такий рівень співпраці як малоефективний. При цьому для побудови такої співпраці непотрібні значні інвестиційні ресурси. Аналізування діяльності митних органів та машинобудівних підприємств показав, що при використанні такого метода співпраці домінує поширенні інформації через друковані засоби масової інформації та інтернет зв'язок.

Наступним методом співпраці є консультування митних підрозділів працівниками або представниками машинобудівних підприємств. Така співпраця є дещо дорожчою за попередню, однак її ефективність є також вищою. Сутність консультування полягає в тому, що запрошуються представники машинобудівних підприємств в ролі зацікавлених експертів у вдосконаленні діяльності митних органів, які надають власні пропозиції, однак управлінські рішення щодо розвитку митної діяльності приймаються

колегіально, тобто виключно керівниками митних підрозділів або Міністерства доходів та зборів України. Така практика вже існує в Україні, коли відповідне міністерство та його підрозділи проводили консультаційні круглі столи, спеціальні науково-практичні конференції, інтернет конференції, запрошували провідних практиків та науковців, в тому числі іноземних, надавати експертні висновки щодо законопроектів, переймали досвід у іноземних партнерів та колег тощо. Практичне використання методу полягає у створенні ефективного зворотнього зв'язку між суб'єктами співпраці.

Таблиця 1

Напрями співпраці між машинобудівними підприємствами та ДМС

Напрями співпраці	Вироблення основних принципів діяльності та взаємодії із партнерами	Експертиза та розвиток основних видів діяльності	Формування та розвиток нормативно-правової бази	Контролювання та регулювання діяльності митних органів
Ролі партнера-машинобудівного підприємства	Агент зміни	Експерт	Співавтор	Партнер
Сутність та особливості	Налагоджується зворотній зв'язок із суб'єктами ЗЕД, опрацьовуються пропозиції, які надходять від підприємств особливо тісно співпрацюють із різними видами асоціацій, які пропонують взаємовигідне співробітництво.	При запровадженні нововведень у роботі ДМС використовується зовнішня експертиза із створенням круглих столів, конференцій та інших заходів. Фактично на цьому етапі підприємство стає активним експертом у діяльності ДМС.	Машинобудівне підприємство бере участь у розробленні усіх нормативно-правових актів та митних процедур в тому числі при затвердженні стратегії та цілей діяльності ДМС.	Підприємство бере участь в оцінюванні виконанні поставних цілей та завдань перед ДМС, проводить опитування, дає експертну оцінку, створюють наглядові ради за діяльністю ДМС.

При залученні представників машинобудівних підприємств до процесів законотворення та удосконалення діяльності ДМС України представники машинобудівних підприємств можуть впливати на прийняття рішень по окремих законотворчих ініціативах та проектах. Зі свого боку для підвищення мотивованості та результативності такої співпраці митні підрозділи повинні гарантувати врахування ініціатив при прийнятті управлінських рішень у визначених сферах покращення діяльності митних підрозділів.

Використання методу співпраці як партнерство полягає в тому, що усі рішення щодо розвитку діяльності митних підрозділів приймаються за згодою із представниками бізнесу, в тому числі, машинобудівних підприємств. Таке партнерство вимагає розвинутої корпоративної культури та дотримання високих цінностей двома сторонами процесу взаємодії. Тобто глибина взаємодії є досить значною і представники від бізнесу повинні відображати не тільки бізнес інтереси усіх учасників ЗЕД, але й забезпечити врахування цілей держави, її державних органів та суспільства в цілому.